

Innst. 340 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 102 LS (2014–2015)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til ratifikasjon av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet fremmer forslag til lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn (lov om Haagkonvensjonen 1996). Departementet fremmer videre forslag om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven), lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) og lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven). Samtidig fremmer departementet forslag om ratifikasjon av konvensjonen. Proposisjonen er utarbeidet i samråd med og med bidrag fra Justis- og beredskapsdepartementet og andre berørte departement.

Ratifikasjon av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn (Haagkonvensjonen 1996) gjør det nødvendig med enkelte endringer i norsk rett. Det foreslås i tillegg enkelte lovendringer som legger til rette for at lovgivningen er godt tilpasset konvensjonen og ivaretar konvensjonens formål. Det vises til egen innstilling om lovforslaget.

Konvensjonen i offisiell engelsk tekst med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Som trykt vedlegg følger også forslag til forbehold og erklæringer som skal avgis i forbindelse med ratifikasjonen.

Haagkonvensjonen 1996 inneholder bestemmelser om internasjonal privatrett og samarbeid når det gjelder foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn. Internasjonal privatrett er regler om hvilken stats rett som skal anvendes i saker som har tilknytning til flere stater, slik at det ikke oppstår konflikter mellom rettssystemer og -regler.

Global mobilitet fører til at stadig flere barn har tilknytning til flere stater. Dette innebærer at barnet kan være statsborger i én stat, bo i en annen og oppholde seg i en tredje, og eventuelt ha eiendom i en fjerde stat. Disse barna kan være mer sårbare og utsatte enn andre, og det kan være ekstra krevende å ivareta og beskytte dem. Formålet med Haagkonvensjonen 1996 er økt vern for barn i internasjonale situasjoner, og økt internasjonalt samarbeid på dette området. Ratifikasjon av Haagkonvensjonen 1996 vil derfor gi Norge et nytt virkemiddel for å forebygge og løse internasjonale foreldretvister, barnevernssaker og barnebortføringssaker – og kan legge til rette for mer langsiktige omsorgsløsninger for de aktuelle barna. Konvensjonens regler og system legger blant annet til rette for at foreldre og barn fortsatt kan ha samvær og kontakt selv om barnet og den annen forelder flytter til en annen stat. Haagkonvensjonen 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring (Haagkonvensjonen 1980) og Haagkonvensjonen 1996 er ment å virke sammen og forsterke hverandre.

Konvensjonens hovedbestemmelser om internasjonal privatrett og samarbeid er følgende:

- Det er staten der barnet har vanlig bosted som kan treffe beskyttelsestiltak (jurisdiksjon). Som et utgangspunkt vil barnets vanlige bosted være der barnet etter en konkret og samlet vurdering har sentrum for sine livsinteresser. Staten der barnet oppholder seg kan likevel treffe hastevedtak og midlertidige vedtak. En sak eller deler av en sak kan overføres mellom stater der dette er til barnets beste.
- Myndighetene i den staten som treffer beskyttelsestiltaket skal anvende sin egen stats lov (lovvalg). Det er egne regler om lovvalg for foreldremyndighet som følger av loven eller er avtalt, som blant annet innebærer at foreldremyndighet som er tildelt i barnets tidligere bostedsstater vil bestå i barnets nye vanlige bostedsstat.
- Avgjørelser om beskyttelsestiltak truffet i én konvensjonsstat anerkjennes og kan gjennomføres (fullbyrdes) i andre konvensjonsstater.
- Konvensjonen legger til rette for økt samarbeid og informasjonsutveksling.
- Hver stat skal utpeke en sentralmyndighet som skal samarbeide med andre sentralmyndigheter, veilede om konvensjonen og informere om nasjonale (interne) regler mv.

Haagkonvensjonen 1996 gjelder beskyttelsestiltak rettet mot barn. Den berører foreldreansvar, fast bosted, samvær, vergemål, plassering i fosterhjem og institusjon samt forvaltning av barnets formue. Konvensjonen pålegger ikke statene å innføre nye beskyttelsestiltak eller utvikle eksisterende beskyttelsestiltak for barn. Beskyttelsestiltak som sådan – og innholdet i disse – reguleres i hovedsak av statenes interne lovgivning og menneskerettighetene. FNs barnekonvensjon er her sentral. Haagkonvensjonen 1996 legger til rette for at barns beskyttelsesbehov kan oppfylles der barnets person eller formue har tilknytning til to eller flere stater.

Det er sterkt ønskelig at Norge ratifiserer Haagkonvensjonen 1996. 41 stater er nå tilsluttet konvensjonen, herunder EU-statene som også har en intern EU-regulering på plass. Ratifikasjon vil gi norske myndigheter et nytt virkemiddel til å forebygge og løse internasjonale barnevernssaker, foreldretvister og barnebortføringssaker. Ratifikasjon vil gi Norge

et regelverk mer på linje med EU-statene, og styrker Norges omdømme.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Kjartan Berland, lederen Svein Harberg og Kårstein Eidem Løvaas, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Hanne Thürmer, viser til at stadig flere barn har tilknytning til flere land. Et barn kan være statsborger i én stat, bo i en annen og oppholde seg i en tredje. Ulike lovregler og manglende kommunikasjon over landegrensene gjør at disse barna vanskeligere får hjelp hvis de for eksempel utsettes for omsorgssvikt eller bortføres av foreldrene. Komiteen mener at det er viktig å gi disse barna økt beskyttelse og økte rettigheter. Haagkonvensjonen 1996 vil styrke samarbeidet med andre land i foreldretvister, barnevernssaker og barnebortføringssaker, og komiteen samtykker til ratifikasjon av konvensjonen.

Komiteen viser videre til at 41 stater nå er tilsluttet konvensjonen, også EU-statene. Komiteen mener det er viktig at Norge nå slutter seg til dette internasjonale samarbeidet og bidrar til å styrke rettsikkerheten til barn i internasjonal sammenheng.

Komiteen merker seg at det er behov for enkelte endringer i barneloven, ekteskapsloven og barnevernloven for at Norge skal kunne slutte seg til konvensjonen. Komiteen viser i denne sammenheng til innstillingen vedrørende lovsaken og de respektive partiers merknader.

3. Merknader fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har blitt forelagt utenriks- og forsvarskomiteen som i brev av 3. juni 2015 slutter seg til familie- og kulturkomiteens utkast til innstilling og har ingen ytterligere merknader.

4. Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og råer Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, med forbehold og erklæringer i samsvar med vedlegg 1 i Prop. 102 LS (2014–2015)

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. juni 2015

Svein Harberg
leder

Kjartan Berland
ordfører

